

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМИ ВАЗИРЛИГИ

Рўйхатга олинди

№ 1005-20

2013 йил

Ўзбекистон Республикаси Олий ва
ўрта махсус таълим вазирлигининг

2013 йил "20" декабр даги

484 - сонли буйруғи билан
тасдиқланган

Тўқимачилик саноати маҳсулотлари технологияси

олий таълим муассасалари таълим йўналишлари ва мутахассисликлари
умумқасбий ва ихтисослик фанлари педагоглари учун малака ошириш
йўналишининг ўқув дастури

Тошкент – 2013

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМИ ВАЗИРЛИГИ

ОЛИЙ ТАЪЛИМ ТИЗИМИ ПЕДАГОГ ВА РАЎБАР КАДРЛАРИНИ
ҚАЙТА ТАЙЁРЛАШ ВА УЛАРНИНГ МАЛАКАСИНИ ОШИРИШНИ
ТАШКИЛ ЭТИШ БОШ ИЛМИЙ - МЕТОДИК МАРКАЗИ

ТОШКЕНТ ТЎҚИМАЧИЛИК ВА ЕНГИЛ САНОАТ ИНСТИТУТИ
ҲУЗУРИДАГИ ПЕДАГОГ КАДРЛАРИНИ ҚАЙТА ТАЙЁРЛАШ ВА
УЛАРНИНГ МАЛАКАСИНИ ОШИРИШ ТАРМОҚ МАРКАЗИ

Малака ошириш ўқув дастури Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълими йўналишлари бўйича ўқув-услубий бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи кенгашининг 2013 йил “ 20 ” декабрдаги 5- сонли баённомаси билан маъқулланган.

Тузувчилар: ТТЕСИ проф. Қ.Жуманиязов, проф. А.Салимов,
доц. С.Матисмоилов, доц. Б.Хасанов,
п.ф.д., проф. Н.А.Муслимов- ТДПУ ҳузуридаги тармоқ
маркази директори,
п.ф.н. Ф.Т.Эсанбобоев- ЎзМУ ҳузуридаги минақавий марказ
директори.

Тақризчилар: ТТЕСИ проф. М.М.Шукуров,
«Ўзбекенгилсаноат» ДАК бўлим бошлиғи,
т.ф.н. А.Абдуллаев.

Ўқув дастурлари Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат институти
Илмий кенгашида тавсия қилинган (2013 йил 25 ноябрдаги 4-сонли
баённома).

Кириш

Дастур олий таълим муассасалари педагог кадрларининг касбий тайёргарлиги даражасини ривожлантириш, уларнинг илғор педагогик тажрибаларни ўрганишлари ҳамда замонавий таълим технологияларидан фойдаланиш бўйича малака ва кўникмаларини такомиллаштиришни мақсад қилади.

Дастур мазмунида олий таълимнинг долзарб масалаларини ўрганиш, глобал Интернет тармоғидан фойдаланган ҳолда, ўқув жараёнига замонавий педагогик ва ахборот технологияларини жорий этиш, педагогнинг шахсий ва касбий ахборот майдонини лойиҳалаш, педагогик маҳоратни ошириш, Ўзбекистоннинг энг янги тарихини билиш, фан, таълим, ишлаб чиқариш интеграциясини таъминлаш, тегишли мутахассисликлар бўйича илм-фанни ривожлантиришнинг устувор йўналишларини, илмий тадқиқотлар ўтказишнинг самарали методларидан фойдаланишга ўргатиш асосий вазифалар этиб белгиланган.

Шу билин бирга олий таълим муассасалари профессор-ўқитувчиларининг мунтазам касбий ўсишида интерактив методлар, педагогларнинг таҳлилий ва ижодий фикрлашини ривожлантиришга йўналтирилган инновацион методикалар, масофадан ўқитишни, мустақил таълим олишни кенгайтиришни назарда тутувчи техника ва технологиялардан фойдаланган ҳолда машғулотлар олиб бориш малака ва кўникмаларни ривожлантириш назарда тутилади.

Дастур доирасида берилаётган мавзулар тингловчилар педагог кадрларга кўйиладиган давлат талабларини, замонавий инновацион таълим технологиялари ва уларнинг турларини билишлари, талаба шахси ва унинг хусусиятини ҳисобга олган ҳолда таълимда индивидуаллик ва дифференциал ёндошувга эришувлари ва таълим жараёнларида муаммоли таълим, ҳамкорлик технологияси ва интерфаол усулларини амалда қўллай олишлари, ахборот технологияларидан таълим-тарбия жараёнида самарали фойдалана олиш кўникмаларига эга бўлишларини таъминлашга қаратилган.

Умумий тайёргарлик модули:

- Ўзбекистон Республикаси Президентининг асарларида жамият ривожини ва таълим–тарбия масалалари.
- Таълим-тарбия жараёнларини ташкил этиш ва бошқаришнинг меъёрий-ҳуқуқий асослари.
- ОТМ тизимида ўқув жараёни ва ўқув-услугий фаолиятни модернизациялаш ва инновацион таълим технологияларини жорий этиш.

Умумкасбий тайёргарлик модули:

- Олий таълим педагогикаси ва психологияси.
- Электрон педагогика асослари.
- Таълим технологиялари ва педагогик маҳорат.

- Амалий хорижий тил.
- Тестология асослари.
- Ҳаёт фаолияти хавфсизлиги.
- Ахборот хавфсизлиги.

Умуммутахассислик бўйича тайёргарлик модули:

- Тўқимачилик саноати техника ва технологиясида инновациялар.
- Тўқимачилик саноати техника ва технологиясидаги илмий муаммолар.
- Стандартлаштириш ва сертификатлаштириш асослари.

Мутахассислик бўйича тайёргарлик модули:

- Тўқимачилик саноати маҳсулотлари технологияси фанини дидактик таъминоти.
- Тўқимачилик саноатидаги замонавий жиҳозлар.

Танлов фанлари модули.

Курснинг мақсади ва вазифалари

Олий таълим муассасалари “Тўқимачилик саноати маҳсулотлари технологияси” таълим йўналишлари ва мутахассисликлари умумкасбий ва махсус фанлардан дарс берувчи педагоглар малакасини ошириш курсининг мақсади – педагогик фаолиятга назарий ва касбий тайёргарликни таъминлаш ва янгилаш, касбий компетентликни ривожлантириш асосида таълим-тарбия жараёнларини самарали ташкил этиш ва бошқариш бўйича билим, кўникма ва малакаларни такомиллаштиришга қаратилган.

Олий таълим муассасалари “Тўқимачилик саноати маҳсулотлари технологияси” таълим йўналишлари ва мутахассисликлари умумкасбий ва махсус фанлардан дарс берувчи педагоглар малакасини ошириш курсининг вазифаси – педагогик кадрлар тайёргарлигига қўйиладиган талаблар, таълим ва тарбия ҳақидаги ҳужжатлар, педагогика ва психологиянинг долзарб муаммолари ва замонавий концепциялари, педагог кадрларнинг малакасини ошириш сифатини баҳолаш ишлари мазмунини ўрганишга йўналтиришдан иборат.

Курс якунида тингловчиларнинг билим, кўникма ва малакаларга қўйиладиган талаблар

Тингловчи:

- Ўзбекистон Республикаси Конституцияси, таълим соҳасида давлат сиёсати ва бошқа қонунчилик ҳамда ҳуқуқий-меъёрий ҳужжатларни;
- “Таълим тўғрисида”ги қонун, Кадрлар тайёрлаш миллий дастури ва бошқа қонун ҳужжатларининг қабул қилиниши, моҳияти ва аҳамиятини;

- мамлакатимизда демократик ислоҳотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепциясини;
- таълим тизимини ривожлантиришнинг устувор йўналишларини;
- таълим тизимида мулоқот ва коммуникатив жараёнларнинг шакл ва қонуниятларини;
- таълим соҳасидаги инновацияларни;
- жамиятни ва таълимни ахборотлаштириш технологияларини;
- педагогика ва психологиянинг сўнгги ютуқларини;
- замонавий таълим методларини;
- электрон педагогика асосларини;
- педагогик маҳорат асосларини;
- мутахассислик фанларини ўқитишдаги илғор хорижий тажрибаларни;
- тўқимачилик саноати техника ва технологиясидаги инновацияларни;
- стандартлаштириш ва сертификатлаштириш асосларини;
- тўқимачилик саноатидаги замонавий жиҳозларни;
- табиий толаларни дастлабки ишлаш технологиясини **билиши** керак.

Тингловчи:

- таълим-тарбия жараёнларини ривожлантиришга қаратилган инновацияларни ишлаб чиқиш ва жорий этиш;
- қабул қилинган қарорларнинг натижасини баҳолаш ва прогноз қилиш;
- таълим сифатини назорат қила олиш;
- ўқув-методик ҳужжатларни ишлаб чиқиш;
- таълим жараёнида ахборот-коммуникация технологияларидан фойдаланиш;
- педагогик фаолиятга инновацияларни татбиқ этишнинг самарали шакллари танлаш;
- замонавий педагогик технологияларни таълим жараёнига татбиқ этишни;
- виртуал лаборатория ишларини яратиш ва қўллаш;
- хорижий тилдаги манбалардан педагогик фаолиятда фойдалана олиш;
- тўқимачилик саноати техника ва технологияларини билиши ҳамда улардан таълим жараёнида фойдаланиш;
- тўқимачилик саноатидаги замонавий жиҳозларидан фойдаланиш ва бошқариш **кўникмаларига** эга бўлиши лозим.

Тингловчи:

- тўқимачилик саноати техника ва технологиясидаги инновациялар;
- тўқимачилик саноати техника ва технологиясидаги илмий муаммолар;
- стандартлаштириш ва сертификатлаштириш асослари;
- тўқимачилик саноати маҳсулотлари технологияси фанини дидактик таъминоти;
- тўқимачилик саноатидаги замонавий жиҳозлари;
- табиий толаларни дастлабки ишлаш технологияси бўйича **малакаларига** эга бўлиши зарур.

Курсни ўқитишда замонавий ахборот ва педагогик технологиялар

Модуллари ўқитишда дарслик, ўқув қўлланмалар, маъруза матнларининг электрон версияларидан, электрон плакатлар ва бошқа электрон ресурслардан фойдаланилади. Машғулотлар семинар-тренинг шаклида олиб борилади ва кичик гуруҳларда ишлаш каби интерфаол методлардан фойдаланган ҳолда амалга оширилади.

Малака ошириш жараёни 144 соатни ташкил этади. Ўқув юкласи ҳафтасига 36 соат этиб белгиланган. Ўқув курсини тугаллаган тингловчиларга Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2006 йил 16 февралдаги 25-сон қарори билан тасдиқланган давлат намунасидаги малака оширганлиги ҳақидаги сертификат берилади.

«Тўқимачилик саноати маҳсулотлари технологияси»

малака ошириш курсининг ўқув модуллари ва уларнинг таркиби ва мазмуни

I. Умумий тайёргарлик модули

1.1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг асарларида жамият ривожини ва таълим-тарбия масалалари.

И.Каримов асарларида жамият тараққиёти тўғрисида янги назарий концептуал ёндашувнинг илмий асослари. Ўзбекистон ижтимоий ҳаётини сиёсий институтлар, мафкуралар ва фикрлар хилма-хиллигига асосланиши. Жамиятнинг ривожланиш босқичлари. Мустақиллик ва ўтиш даврининг зарурияти. “Ўзбек модели”нинг ишлаб чиқилиши, асосий принциплари. Жамият тараққиётини демократлаштириш ва модернизация қилиш. Эришилган ютуқлар ва унинг истиқболлари.

Демократик жамият қуришда ҳуқуқий давлат ва фуқаролик жамияти унинг муҳим шартини эканлиги. Мамлакатда демократик ислохотларни чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепциясининг ишлаб чиқилиши, унинг асосий йўналишлари. Фуқаролик жамиятини ривожлантиришга қаратилган янги қонунлар ва ўзгаришларнинг аҳамияти.

Глобаллашув ва таълим-тарбия тизимидаги замонавий талаблар. Ахборот коммуникация тизими, замонавий педагогик технологиядан фойдаланиш ва унинг афзалликлари. Таълим-тарбиянинг миллий-маънавий негизлари, умумдемokratик принципларга асосланиш, миллий ғоя негизларидан таълим-тарбияда фойдаланиш.

1.2. Таълим-тарбия жараёнларини ташкил этиш ва бошқаришнинг меъёрий-ҳуқуқий асослари.

Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси, Ўзбекистон Республикасининг “Таълим тўғрисида”ги Қонуни, “Кадрлар тайёрлаш Миллий дастури”, Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармонлари ва фармойишлари, Вазирлар Маҳкамасининг Қарорлари.

Давлат таълим стандартлари, классификатор, ўқув режалар, фан дастурлари, Олий таълим вазирлигининг низомлари, буйруқлари, йўриқномалар ва бошқа меъёрий ҳужжатларнинг мазмуни ва моҳияти.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг ваколатлари, Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг ваколатлари, маҳаллий давлат органларининг ваколатлари, Олий таълим муассасаларининг ваколатлари.

1.3. ОТМ тизимида ўқув жараёни ва ўқув-услубий фаолиятни модернизациялаш ва инновацион таълим технологияларини жорий этиш.

Умумий сифат менежменти тушунчаси, асосий ғояси ва тамойиллари. Таълим сифати тушунчаси, тавсифлари, бошқариш функциялари ва бошқичлари. Таълим сифатини юксалтириш воситалари.

Олий таълим тизимининг сифатига таъсир этувчи омиллар. Ўқув жараёни сифати. Профессор-ўқитувчиларнинг педагогик маҳорати ва илмий салоҳияти. Олий таълим муассасасининг моддий-техник таъминоти сифати. Олий таълим муассасасининг сифат сиёсати. Таълим маркетинги хизматлари сифати. Битирувчиларнинг сифати.

Олий таълим сифатини баҳолашнинг асосий йўналишлари. ОТМларнинг рейтинги. Ўқитувчи илмий фаолиятининг сифатини баҳолаш мезонлари. Ўқитувчининг маънавий-ахлоқий фаолиятини баҳолаш мезонлари. Мутахассислик фанлари бўйича ўқитувчининг услубий рейтинг баҳосини аниқлаш тартиби. Таълим жараёнини баҳолаш усуллари ва технологияси. АРМ ва кутубхона хизматини баҳолаш. Талабанинг «лавозим имконияти»ни баҳолаш услубиёти. Битирувчи талабаларнинг лавозим имконияти бўйича сифат тоифалари ва белгилари. Факультет ва кафедралар даражасида сифат менежменти.

II. Умумқасбий тайёргарлик модули

2.1. Олий таълим педагогикаси ва психологияси.

Олий таълим педагогикаси ва психологияси фанининг долзарб муаммолари. Таълим жараёни ягона тизим сифатида. Таълим парадигмалари. Педагогик тадқиқот методлари. Олий таълимни модернизациялаш ва оптималлаштириш. Таълим жараёнининг психологик ўзига хослиги. Ўқув

мотивацияси ва таълим самарадорлиги. Шахс психологияси ва шахсга йўналтирилган таълим. Педагогик коммуникацияда психологик компетентлик.

2.2. Электрон педагогика асослари.

Ахборот–коммуникация технологиялари ҳақида тушунча, ахборот–коммуникация технологиялари воситалари. Янги ахборот технологиялари, ахборот тизимини бошқариш, ахборот тизимининг функционал ташкил этувчилари. Маълумотларни марказлашган ҳолда қайта ишлаш. Маълумотларни узатиш тизимлари ва уларнинг характеристикаси. Замонавий коммуникацион технологиялар. Таълим жараёнида ахборот-коммуникация технологиялар, интерактив технологиялардан фойдаланиш.

Ўқув мақсадли электрон воситаларни яратиш ва уларнинг сифатини баҳолаш, ўқув-тарбия жараёнининг ахборот-методик таъминотини ва ўқув муассасаси ташкилий бошқарув тизимини автоматлаштириш ва унинг истиқболлари, электрон ўқув материаллар базасининг тузилмаси ва таркиби, таълимий ИНТЕРНЕТ ресурслари ва улардан ўқув жараёнида фойдаланиш.

Педагогик дастурий воситаларнинг умумий таърифи. Электрон ўқув материаллари ва уларнинг турлари. Замонавий дастурлаш тиллари асосида электрон ўқув материалларини яратиш.

Аудиовизуал ахборот: табиати, манбалари, ўзгартирувчилар, ташувчилари. Ўқитишнинг аудиовизуал технологиялари: теле ва видеоконференциялар ва уларни ташкил этиш, аудио, видео ва компьютерли ўқув қўлланмалари, аудио, видео ва компьютерли материалларнинг банки, аудио, видео ва компьютерли ўқув қўлланмаларини яратишнинг дидактик принциплари. Ўқитишнинг интерфаол технологиялари.

2.3. Таълим технологиялари ва педагогик маҳорат.

Таълим технологиялари ва педагогик маҳоратнинг назарий асослари. Таълим технологияси ва шахсга йўналтирилган таълим турлари. Замонавий таълим (модулли, муаммоли, интерфаол, ҳамкорликда ишлаш, индивидуал, информацион) технологиялари. Олий таълим муассасаларида аудитория ва аудиториядан ташқари таълимни ташкил этиш. Педагогга қўйилаётган замонавий талаблар, дидактик воситалар ва улардан фойдаланиш. Ўқитиш методлари. Маъруза, амалий дарс, лаборатория ва семинарларда ўқитиш технологиялари лойиҳалаш методи. Кейс стади талабаларни кичик гуруҳларда ишлашини ташкил этиш. Педагогик мулоқот маданияти ва психологияси. Педагогнинг коммуникатив ва креатив қобилиятлари. Касбий компетентлик. Педагогик назокат ва одоб-ахлоқ. Педагогик техника. Нутқ техникаси ва маданияти. Педагогик низолар. Педагогик жараёнида технологик лойиҳалаштириш.

2.4. Амалий хорижий тил.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2012 йил 10 декабрьдаги «Чет тилларни ўрганиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисидаги» қарорининг моҳияти ва тарихий аҳамияти. Чет тилларда эркин сўзлаша оладиган мутахасисларни тайёрлаш тизимини тубдан такомиллаштириш. Жаҳон цивилизацияси ютуқлари ва дунё ахборот ресурсларидан фойдаланиш. Халқаро ҳамкорлик ва мулоқотларни ривожлантириш. Таълим тизимининг барча босқичларида чет тилларни узлуксиз ўрганишни ташкил қилиш. Чет тилини эгаллаш даражаларининг Европа системаси (CEFR) ва унинг асосий даражалари. Сўз бирикмалари атрофида мулоқот. Сўзлашув ва эшитиш қобилияти. Ишда, ўқишда, бўш вақтларда бўладиган суҳбат малакасини шакллантириш. Эркин касбий мулоқот. Чет тилида илмий мунозара. Туризмга оид мулоқот. Йирик, мураккаб матнлар ва уларни тушуна олиш кўникмаси. Фикрни раво ифодалаш. Чет тилида бўлган Интернет матнларининг асосий ғоясини тушуниш. Тажрима хусусиятлари. Оғзаки ва ёзма таржима.

2.5. Тестология асослари.

Тестология тушунчаси. Тестологиянинг тавсифи. Тестология ва унинг фаолият соҳалари. Тестологиянинг фан сифатида шаклланиш босқичлари.

Тест тузиш методикаси. Тестларнинг турлари, мазмуни ва кўрсаткич нормалари. Тестларнинг стандарт меъёрлари. Ёш нормалари. Гуруҳий нормалар. Нисбий норма. Фан соҳалари бўйича тест тузишнинг асосий тамойиллари, қоидалари, талаб ва мезон кўрсаткичлари. Ижтимоий-гуманитар ва аниқ-табиий фанлар бўйича тест тузиш тартиби. Тест саволларини Давлат тест марказига тақдим этиш форматлари.

2.6. Ахборот хавфсизлиги.

Ахборот хавфсизлиги ва уни таъминлаш усуллари. Ахборот хавфсизлигини таъминлашнинг ҳуқуқий асослари. Ахборот хавфсизлиги турлари. Ахборот хавфсизлигини таъминлаш. Логин ва пароль тушунчаси. Идентификация ва аутентификация. Конфиденциал ахборот. Ахборот хавфсизлигининг концептуал модели. Ахборотларни ҳимоялашнинг криптографик усуллари. Электрон рақамли имзо ва ундан фойдаланиш. Интернет тизимидан олинаётган ахборотларнинг ишончлилиги, ўқув жараёнида Интернет манбаларидан фойдаланиш ва уларнинг ўқув мақсадларига мослиги.

2.7. Ҳаёт фаолияти хавфсизлиги.

Ҳаёт фаолияти хавфсизлиги ҳақида тушунча. Ҳаёт фаолияти хавфсизлиги фанининг мақсади ва вазифалари. Фаолият хавфсизлигини таҳлил қилиш. Ҳаёт фаолияти хавфсизлигининг асосий тушунчалари, мазмуни. Хавфлар, уларнинг таснифи. Фаолият хавфсизлигини таъминлаш тамойиллари, услублари. Фаолият хавфсизлиги психологияси. Ҳаёт фаолияти хавфсизлигини таъминлаш бўйича қабул қилинган меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлар. Ўзбекистон шароитида техноген вазиятлар ва фавқулодда ҳолатларда таълим муассасаларида ходимлар, ўқувчи-талабалар ҳаракатини ташкил этиш ва мувофиқлаштириш.

Экологик маърифат ҳақида тушунча. Экологик таълим-тарбия мазмуни, методикаси. Экологик маданият ва уни барқарор тараққиётни таъминлашда тутган ўрни.

III. Умуммутахассислик бўйича тайёргарлик модули.

3.1. Тўқимачилик саноати техника ва технологиясида инновациялар.

Тўқимачилик саноати техника ва технологияларининг ҳозирги ҳолати ва ривожланиш йўналишлари, уларнинг таҳлили. Тўқимачилик саноати корхоналарига қўйиладиган замонавий талаблар.

Тўқимачилик саноатидаги хорижий техника ва технологиялар. Тўқимачилик саноатидаги техника ва технологияларнинг фарқлари, афзаллик ва камчиликлари.

Тўқимачилик саноатида юқори сифатли кенг ассортиментдаги маҳсулотлар ишлаб чиқариш. Ишлаб чиқилган маҳсулотларнинг жаҳон бозорида рақобатбардошлигини таъминлаш.

3.2. Тўқимачилик саноати техника ва технологияси.

Тўқимачилик саноати корхоналаридаги техника ва технологиялари самарадорлиги таҳлили.

Замонавий техника ва технологиялар ҳамда уларнинг таҳлили. Тўқимачилик корхонасига қўйиладиган асосий талаблар.

Тўқимачилик саноатини ривожлантириш бўйича илмий тадқиқот ишларини ташкил этиш.

Тўқимачилик саноатида толани тозалаш, табиий ва кимёвий толаларни йигириш, тўқиш, ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар сифатини назорат қилиш ва бошқариш. Техника ва технологиясидаги камчиликлар, илмий амалий муаммолар ва уларни ечиш йўллари.

3.3. Тўқимачилик саноатидаги замонавий жиҳозлардан фойдаланиш.

Тўқимачилик саноатдаги замонавий жиҳозлар. Хорижий техника ва технологиялар, уларнинг ривожланиш тенденцияси ва йўналишлари. Технологик жараёнлар. Тўқимачилик маҳсулотлари ишлаб чиқаришдаги илғор тажрибалар. Тўқимачилик маҳсулотлари ишлаб чиқаришда замонавий жиҳозларни тадбиқ этиш йўналишлари. Тўқимачилик маҳсулотларини ишлаб чиқаришда технологик жиҳозларни танлаш ва улардан фойдаланиш тажрибалари.

IV. Мутахассислик бўйича тайёргарлик модули

4.1. Тўқимачилик материалшунослиги.

Тўқимачилик материалшунослиги. Тўқимачилик материаллари, тўқимачилик толалари, иплари ва тайёр маҳсулотларнинг олиниши, уларнинг тузилишини, хусусиятларини ва сифатини аниқлаш усуллари. Кимёвий толалар ва иплар. Табиий ипак иплари ва уларнинг қўлланилиши. Жун толаси ва унинг ишлатилиши. Сунъий толалар ва уларнинг олиниши. Аралаш толалар.

4.2. Стандартлаштириш ва сертификатлаштириш асослари.

Ўзбекистон Республикаси стандартлаштириш давлат тизимининг асосий қоидалари (O'zDST 1.0 92 стандарти). Стандарт, меъёрий ҳужжат, стандартлаштириш, Ўзбекистон Республикаси стандарти, миллий стандарт, сертификатлаш, миллий стандартлаштириш. Тўқимачилик саноати маҳсулотлари учун стандартлар ишлаб чиқиш, тасдиқлаш ва давлат рўйхатидан ўтказиш тартиби. Ўзбекистон Республикаси стандартлаштириш давлат тизими ва унинг таркибидаги тўқимачилик маҳсулотларини стандартлаштириш ва сертификатлаштириш «CENTEXUZ» маркази ва унинг лаборатория жиҳозларида тажрибалар ўтказиш, натижалар таҳлили.

V. Танлов фанлари модули

Тўқимачилик саноати технологияси йўналишлари бўйича тингловчиларнинг эҳтиёжидан келиб чиқиб марказ танлов фанлар модулининг таркибий қисми ва мазмунини белгилайди.

Амалий машғулотларни ташкил этиш бўйича кўрсатма ва тавсиялар.

Амалий машғулотлар олий таълим тизимида ўқув жараёни ва ўқув – услубий фаолиятни моделлаштириш ҳамда олий таълим педагогикаси ва психологияси, электрон педагогика асослари, таълим технологиялари ва педагогик маҳорат, амалий хорижий тил, тўқимачилик саноати техника ва

технологиясида инновациялар, тўқимачилик саноати техника ва технологиясидаги илмий муаммолар, стандартлаштириш ва сертификатлаштириш асослари, тўқимачилик саноати маҳсулотлари технологияси фанларининг дидактик таъминоти, тўқимачилик саноатидаги замонавий жихозлар, табиий толаларни дастлабки ишлаш технологияси мавзулари доирасида олиб бориш. Амалий машғулотлар замонавий дидактик таъминот ва лаборатория жихозларига эга бўлган аудиторияларда ҳамда Интернет тармоғига уланган компьютер синфларида ташкил этилади.

Мустақил соатларни ташкил этишнинг шакли ва мазмуни

Тингловчи мустақил соатларни муайян модуллар хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда қуйидаги шакллардан фойдаланиб бажаради:

- Малакавий иш.
- Такдимот (танланган мавзу асосида такдимот тайёрланади).
- Мутахассислик фани бўйича ўқув-дидактик материаллар тайёрлаш.
- Мутахассислик фани бўйича машғулотлар ишланмаларини лойихалаш.
- Ижодий топшириқлар ишлаб чиқиш.

Малакавий иш мазмуни танланган мавзуга мос бўлиб, уни бажаришда қуйидагиларга эътибор берилади:

Таркиби:

- титул варағи;
- кириш;
- асосий қисм;
- хулоса;
- фойдаланган адабиётлар рўйхати;
- илова (интернет тармоғидан олинган маълумотлар, амалий материаллар нусхалари, дарс ишланмаси ва б.).

Мазмуни:

- тавсия қилинган адабиётларни мутоала қилиш;
- мутахассислик фанларида инновациялардан фойдаланиш;
- мультимедия дарсликларини яратиш мезонлари;
- талаба билан индивидуал ишлашда педагогик маҳорат;
- касбий педагогика муаммолари;
- интернетда мавзуга оид маълумотларни излаш ва мутоала қилиш;
- малака ошириш курси давомида мустақил дарс олиб бориш;
- дарснинг маърузаси, тарқатма материаллари, технологик харитасини тайёрлаш;
- касбий педагогиканинг услубий таъминоти муаммолари;
- педагогик фаолиятда анъанавийлик ва инновациялар;
- ўзбек педагогик услубиёти ва унинг модернизацияси.

Малакавий иш мазмуни ва шакли йўналиш таркибидаги модуллар хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда кенгайтирилиши ва ўзгартирилиши мумкин.

Тавсия этилаётган малакавий иш мавзулари:

1. Аралаш толали газламалардан аёллар кўйлагини энгига ишлов бериш технологияси ва дарс ўтиш методикасини яратиш.
2. Аралаш толали газламалардан аёллар кўйлагини тақилмасига ишлов бериш технологияси ва дарс ўтиш методикасини яратиш.
3. Трикотаж матодан эркаклар спорт костюмига ишлов бериш технологияси ва дарс ўтиш методикасини яратиш.
4. Трикотаж матодан аёллар спорт костюмига ишлов бериш технологияси ва дарс ўтиш методикасини яратиш.
5. Трикотаж матодан қиз болалар спорт костюмига ишлов бериш технологияси ва дарс ўтиш методикасини яратиш.
6. Трикотаж матодан ўғил болалар спорт костюмига ишлов бериш технологияси ва дарс ўтиш методикасини яратиш.
7. Трикотаж матодан кичик мактаб ёшдаги комплектига ишлов бериш технологияси ва дарс ўтиш методикасини яратиш.
8. Тўқимачилик саноати маҳсулотлари технологияси бўйича дарс ўтиш методикаси.
9. Истиқболли ғўза навларининг йигирувчанлик хусусиятларини тадқиқ этиш.
10. Пишитилганлик даражасини пневмомеханик ипнинг тукдорлик кўрсаткичларига таъсирини тадқиқоти.
11. Йигирилган ипларнинг структурасини тадқиқ этиш.
12. Маҳаллий жун толасига ишлов бериб, аралаш йигирилган ип ишлаб чиқариш технологиясини такомиллаштириш.
13. Хом ипакдан тиббиётга қўлланиладиган тўқима хом ашё тайёрлаш технологиясини яратиш.
14. Замонавий тўқув жиҳозларини ўргатиш бўйича дарс ўтиш методикаси.
15. Тўқимачилик буюмларини лойиҳалаш бўйича дарс ўтиш методикаси.
16. Турли трикотаж матоси сифатини физик-механик хоссалари асосида комплекс баҳолаш.
17. Турли тузилишдаги трикотаж матоларининг физик-механик хоссаларини тадқиқ этиш.
18. Каноп ва жун ипларидан тайёрланган маҳсулотларнинг сифат кўрсаткичларини тадқиқи.
19. Махсус кийимга мулжалланган антистатик туқимани хусусиятларини тадқиқ этиш.
20. Янги ассортиментдаги ипак-трикотаж матоларининг сифат кўрсаткичларини тадқиқ этиш.

Дастурнинг информацион-методик таъминоти

Модулларни ўқитиш жараёнида замонавий методларининг, педагогик ва ахборот технологияларининг қўлланилиши:

- модулларнинг барча маърузалари бўйича замонавий компьютер технологиялари ёрдамида мультимедияли тақдимот тайёрлашни;
- амалий машғулотларда педагогик ва ахборот-коммуникация технологияларидан кенг фойдаланишни;
- тингловчиларнинг илғор тажрибаларини ўрганишни ва оммалаштиришни назарда тутади.

Адабиётлар:

1. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. – Т.: Ўзбекистон, 2012.
2. И.А.Каримов. Ўзбекистон миллий истиқлол, истеъдод, сиёсат, мафкура, 1-жилд. – Т.: Ўзбекистон, 1996.
3. И.А.Каримов. Биздан обод ва озод ватан қолсин, 2-жилд. – Т.: Ўзбекистон, 1996.
4. И.А.Каримов. Ватан саждагоҳ каби муқаддасдир, 3-жилд. – Т.: Ўзбекистон, 1996.
5. И.А.Каримов. Бунёдкорлик йўлида, 4-жилд. – Т.: Ўзбекистон, 1996.
6. И.А.Каримов. Янгича фикрлаш ва ишлаш–давр талаби, 5-жилд.– Т.: Ўзбекистон, 1997.
7. И.А.Каримов. Хавфсизлик ва барқарор тараққиёт йўлидан. 6-жилд. – Т.: Ўзбекистон, 1998.
8. И.А.Каримов. Биз келажакимизни ўз қўлимиз билан қураимиз, 7-жилд. – Т.: Ўзбекистон, 1999.
9. И.А.Каримов. Оллоҳ қалбимизда, юрагимизда. – Т.: Ўзбекистон, 1996.
10. И.А.Каримов. Озод ва обод Ватан эркин ва фаровон ҳаёт пировард мақсадимиз, 8-жилд. – Т.: Ўзбекистон, 2000.
11. И.А.Каримов. Ватан равнақи учун ҳар биримиз маъсулмиз, 9-жилд. – Т.: Ўзбекистон, 2001.
12. И.А.Каримов. Миллий истиқлол мафкура – халқ эътиқоди ва буюк келажакка ишончдир. – Т.: Ўзбекистон, 2000.
13. И.А.Каримов. Истиқлол ва маънавият. – Т.: Ўзбекистон, 1994.
14. И.А.Каримов. Тарихий хотирасиз келажак йўқ. – Т.: Шарқ, 1998.
15. И.А.Каримов. Юксак маънавият – енгилмас куч. Т.: «Маънавият». –Т.: 2008.-176 б.
16. И.А.Каримов. Ўзбекистон мустақилликка эришиш остонасида. Т.: “Ўзбекистон”. –Т.: 2011.-440 б.
17. «Виждон эркинлиги ва диний ташкилотлар тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикасининг қонуни, «Халқ сўзи», 1998 й., 15 май 2- бет.
18. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2006 йил 16-февралдаги “Педагог кадрларни қайта тайёрлаш ва уларни малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштириш тўғрисида”ги 25-сонли Қарори.
19. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2011 йил 20 майдаги “Олий таълим муассасаларининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш ва юқори малакали мутахассислар тайёрлаш сифатини тубдан яхшилиш чора-тадбирлари тўғрисидаги” ПҚ-1533-сон қарори.
20. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2012 йил 26 сентябрдаги “Олий таълим муассасалари педагог кадрларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 278-сонли қарори

21. Давлетшин М.Г., Тўйчиева С.М. Умумий психология. - Т.: ТДПУ, 2002й. 218 б.
25. Николаев С.Д., Хасанов Б.К., Содикова Н.Р. Тўқишга тайёрлаш жараёнлари назарияси ва технологияси. Ўзбекистон, 2004. 200б.
26. Олимбоев Э.Ш, Давиров Ш.Н. «Ўзбекистон корхоналарининг махсулоти ва уларни ишлаб чиқариш технологияси» Т. 2002 й. 148б.
27. Olimboev E.Sh. va boshqalar «Gazlamalarni tuzilishi va tahlili» Т. 2003 у. 176б.
28. П.Т. Букаев “Ип газлама ишлаб чиқаришнинг умумий технологияси”, Тошкент, “Ўқитувчи”-184 б.
29. Э.Ш. Алимбоев ва бошқалар “Тўқувчилик технологияси ва тўқув станоклари” Тошкент, “Ўқитувчи”- 1987й. 216 б.
30. . P R Lord and M H Mohamed . WEAVING. Conversion of yarn to fabric. Second edition Edited by, North Carolina State University, USA ,408 pages, 1982
- 8.S Adanur. HANDBOOK OF WEAVING. Edited by, Department of Textile Engineering, Auburn University, USA ,2000, 440 pages.
31. A R Horrocks and S Anand.; HANDBOOK OF TECHNICAL TEXTILES Edited by The Bolton Institute, UK , 576 pages , 2000.
32. Dan J. McCreight, James B. Bradshaw.WEAVERS HANDBOOK OF TEXTILE CALCULATIONS. Everett E. Backe, and Michael S. Hill, Institute of Textile Technology, USA, 105 pages, 2000.

Интернет маълумотларн:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг Матбуот маркази сайти: www.press-service.uz
2. Ўзбекистон Республикаси Давлат Ҳокимияти портали: www.gov.uz
3. Ўзбек интернет ресурсларининг каталоги: www.uz
4. www.press-uz.info
5. <http://www.uforum.uz/>
6. Axborot resurs markazi <http://www.assc.uz/>
7. <http://www.xabar.uz>
8. www.ziyonet.uz
9. www.edu.uz
10. www.pedagog.uz
15. www.legprominfo.ru
16. www.textil-press.ru
17. www.fatex.ru
18. www.vzerkale.ru